

Opplevelseskart Grimstad - sentrum

Reddalskanalen

(Kilde: Egen trykksak)

Kanalen oppleves best fra båt, men fra Ågres bro **(1)** kan du få fine glimt av kanalsystemet. Den gamle presteveien mellom Landvik og Eide krysset Ågreelva ved Ågers bro. Ved kanaliseringen måtte brua heves for å gi plass til dampbåten som skulle trafikere kanalen.

En reise gjennom historien

En båttur inn Strandfjorden og opp Reddalskanalen er en reise i et gammelt kulturlandskap. Langs vassdraget er det rester av steinalderboplasser, en bygdeborg fra folkevandringstiden og et runefelt. Det er til og med funnet gull- og sølvgjenstander fra vikingtiden.

Lenge for kanaliseringen var elva transportvei, spesielt for skipstømmer. I Landvik og bygdene innenfor ble det bygd skuter som måtte fraktes ned den trange Ågreelva til sjøen. Ved Dammen **(2)** måtte skutene trekkes over land forbi den lille fossen der bøndene på Molland og Tjorne hadde møller og sagbruk. Store møllesteiner fra denne tiden er i dag borte og benker ved Dammen.

Fra elv til kanal

Bøndene var ivrige forkjempere for kanalprosjektet og senkning av vannstanden i Reddalsvannet og Landvikvannet. Motivasjonen var mulighetene for å vinne ny dyrkningsjord. Dessuten var store deler av åkerlandet oversvømt i flomperioder.

I 1863 ble det sendt en søknad til Kanaldirektøren. En kanal ville også gjøre tømmerfløtingen og utskippingen av nybygde skuter enklere. Senkningen av vannstanden i Reddalsvannet ville også gjøre det mulig å bygge en langt bedre vei langs vannet. Arbeidene med kanalen startet i 1876 og kanalen stod ferdig i 1882. Reddalskanalen var Kanalvesenets anlegg nr. 1.

Kanalbyggingen førte til at vannstanden i Reddalsvannet ble senket med ca 2,5 m, og Landvikvannet med ca 2 m. Dette ga 1318 dekar nyvunnet dyrkningsareal, fordelt på 84 gårdsbruk. Arbeidene ble bekostet av Staten og kommunene Landvik og Grimstad, og private bidragsytere. Det største økonomiske løftet tok bøndene selv.

Kanalen i bruk

Fra 1881-85 trafikkerte dampbåten ”Tryg” kanalen og småstedene langs kysten til Grimstad med melk, gods og passasjerer. Da kjøreveien til Reddal ble utbedret, falt mye av trafikkgrunnlaget bort og ruta ble nedlagt. Dampbåter trafikkerte kanalen fram til 1930-åra. De siste 50 årene har lystbåtene dominert trafikken på kanalen. Kanalmurene ved Dammen og Dynemyra ble restaurert av NVE i 2004. I dag ligger Strandfjorden som en stille fjordarm.

Landvikvannet (3) – **fra innsjø til terskelfjord**

Ved senkningen ble begge vannene brakkvannsmagasiner. Reddalsvannet har beholdt sin stamme av abbor, gjedde, sik og ål, men i Landvikvannet er ørret og sild blitt de vanligste fiskeartene. Landvikvannet ble etter kanaliseringen en terskel-fjord. Det betyr at kun de øverste vannlagene er oksygenrike, dypere enn 7 meter er vannet tilnærmet oksygenfritt. Derfor kan ikke bunnfisk leve her, bare fisk som finner sin næring ved overflaten. Man må ha fiskekort for å fiske i Landvikvannet.

Gården Landvik **(4)** omfattet i sin storhetstid hele området mellom Rore og Landvikvannet. Vestlandske hovedvei krysset eiendommen, og gården tok seg av både skyss, post og innkvartering. På et jorde står en milepæl **(5)** i grøftekanten. Den er av støpejern og kommer fra Nes jernverk. Øverst står kong Christian VII’s monogram med teksten ”Fra Christiansand 5 mil A° 1850”. Nederst er der et bilde av et posthorn – veien ble kalt Postveien på den tiden. Slike pæler er bevart flere steder langs den gamle postveien. På stranda nedenfor gården ble det bygd skuter. I dag er det Apelsvoll Forskningsssenter (Bioforsk) som driver gården. Forskningsstasjonen har vært et kraftsenter i utviklingen av moderne grønnsak- og bærproduksjon.

Sagn og folkevandring

Tjuvespranget **(6)** ligger like ved det gamle vannstandsmerket fra 1877. Et sagn forteller om en tjuv med sølvtøy som rømte fra Ågre med bonden i hælene. Han var så redd at han klarte å hoppe helt over sundet! Der han landet kan du se søkket etter skoenne hans i fjellsidea den dag i dag.

Tjoresteinen **(7)** er en bygdeborg fra folkevandringstid (ca. 400-800 e.Kr.). I ufredstid kunne bygdefolket trekke opp hit. Her var det såpass med plass at bøndene kunne ta med seg noen melkekyr, og heia er på de fleste steder så utilgjengelig at angriperne vanskelig kunne komme seg opp. På de slakere partiene ble det reist murer og palsadeverk av tømmer slik at heia ble et skikkelig forsvarsverk.

I fjellet på vestsiden av fjorden vis a vis Alsand, er det et ”fortøyningshull” i fjellet. Et gammelt sagn forteller at dette er merket etter handa til Olav den hellige. Sagnet forteller at kongen måtte ta seg til fots over fjorden vinterstid. Men isen var råtten, og den brast under ham. Kongen kastet seg fram og slo handa i fjellet for å få tak – og merket St. Olavs Greb **(8)** står tydelig i fjellet den dag i dag.

”Svære greier” i Strandfjorden

Samhandelen med Danmark, Holland og Skottland var viktig helt fra det 12. århundret, og førte til en veldig eksport av trelast. Strandfjorden var også eksporthavn for tømmer fra Nidelva (Arendalsvassdraget) via Roresanden, da fløting nedenfor Rygenefossen ikke var tillatt av hensyn til ”Kongelig Majestet’s Laksefiske” i elva. Ved Strandfjorden var det handelshus og kjøpmannsbu. På Strandfjordsgården bodde lensmannen og på Bjorøya var det losstasjon.

I 1874 anla skipsreder Jørgen Børresen og skipsbyggemester Tobias Salvesen en stor verv på Hegdeskjær **(9)**. De var kjent for å bygge flotte seilskuter, hovedsakelig barkar. Et av skipene, ”Polykarp”, var regnet som en skikkelig skarpseiler.

Midtveis inn i Strandfjorden stikker Møllerpynten **(10)** ut i fjorden. Her har det blitt bygd skuter i generasjoner. Orlogs-skipet ”St Oluf” ble bygd på Møllerpynten i 1570-årene under kong Frederik II. Det var et av datidens største skip. Det ble brukt materialer fra til sammen 2000 eiketrær til byggingen. I sine ”kalendemedtegnelser” skriver soknepresten i Roskilde at dette må være det største skipet som er bygd siden Noas Ark!

Ved brygga på Alsand **(11)** står et gammelt ballastmerke. Slike merker ble satt opp for å vise hvor seilskutene kunne dumpe ballast. Ballast var jord og sand som ble fylt i lasterommet når skutene ikke hadde last – ellers var de ikke sjodyktige.

Selskapet for Grimstad Bys Vel

(Kilde: Egen trykksak)

Selskapet for Grimstad Bys Vel ble stiftet i 1922 av byens borgere som ønsket å gjøre en innsats for sin by, for å gjøre den til et godt sted og bo. Drivkraften bak etableringen var tenner Karl O. Knutson. Oppkjøpet av skjærgårdseiendommer begynte med deler av Marivold, Store Hampholmen og Maløyene i 1920 årene. Holmene i Skjærgården tilhørte gårdene

i distriktet, og hver holme hadde gjerne flere eiere. Del for del og holme for holme er i årenes løp ervervet, slik at mesteparten av den sentrumsnære skjærgård og store deler av Marivold nå er i selskapsets eie. Det samme gjelder de sentrumsnære arealene og utsiktspunktene Binabben og Vardeheia, samt friområdet på Groos. Alt dette står til innbyggernes og tilreisendes disposisjon. Selskapet for Grimstad Bys Vel arbeider fortsatt med oppkjøp av arealer og utgivelse av tidsskrifter og lokalhistoriske bøker.

Skjærgården

Det er betydelig variasjon i naturtyper fra frodige og skogkledde øyer til nakne holmer ytterst mot Skagerrak. Bademulighetene er mange, fra blankskurte svaberg til små naturlige strender og universelt tilrettelagte badeplasser. Våren og høsten er også en fin tid i skjærgården – artsrikkdommen er stor og fuglelivet rikt. Mink og hare er blant de vanligste pattedyrene, men det hender at elg eller rådyr finner veien ut til Maløyene. Sportsfiske er en svært viktig friluftaktivitet for mange. Det går beitedyr på flere av øyene, hund må derfor holdes i bånd hele året.

Maløyene **(12)** og Hampholmene **(13)** m/småholmer er blant de mest brukte områdene i skjærgården. Ytre Maløy var en svært viktig uthavn omkring år 1600. Her finnes også kulturminner som varpepåler og fortøyningsringer fra seilskutetiden. På Maløyene er det merka stier som fører til fantastiske utsiktspunkter.

Heiene som omgir byen

Grimstads opprinnelige bykjerner ligger mellom 5 heier. Binabben **(14)**, Kirkeheia **(15)**, Møllerheia **(16)**, Knibeheia **(17)** og Vardeheia **(18)**. Selskapet har sikret Vardeheia og Binabben som friluftsområder og unike utsiktspunkter.

Vardeheia er omgitt av bebyggelse. Området er tilrettelagt med benker og kan nås med bil. Vardeheia og Kirkeheia er et tilgjengelig turmål også for bevegelseshemmede. Binabben er byens mest markerte utlikkspunkt med utsikt over havnen, Vik-kilen, bykjernen, skjærgårdren og innlandet. Her er det tilrettelagt med stier, bord og benker.

Marivold (19)

Marivold er et av byens mest brukte turområder. Deler av området er godt egnet og tilrettelagt for familier med barnevogn og rullestolbrukere. Rossekriben er høyeste punktet, herfra er det fin utsikt over hav, by og innland. Marivold byr på alt fra svaberg, gode fiskemuligheter og lune vikar med sandstrender til jorder og skog med frodig og artsrik flora og fauna. Marivold kan nås med både bil og båt. Kommer du med bil, passeres Hesnekkanalen på veien ut til Marivold. Marivold fungerte som fort under siste verdenskrig. I området er det fremdeles mange synlige spor av anlegget. Det er egene infotavler om dette i området. Marivold Camping ble anlagt i 1966. Campingplassen har god standard.

Goosebekken Vandrepark

(Kilde: Egen trykksak)

Kulturhistorisk vandring fra Groos til Dømmesmoen

Opprinnelig het bekken Groa (flombekk) + os (bekkens utløp) = Groos. Den starter ved Dømmesmoen og Bråstad (Bukketjern), og renner ca 4 km som en nerve gjennom Grimstad, før den munner ut i sjøen ved Groos. Goosebekken har tilløp fra flere andre bekker, de viktigste er Møllebekken, Tønnevoldsbekken og Støyderbekken. Goosebekken Vandrepark har tilknytning til mange andre stier, gang- og sykkelveier, samt bilveier.

Groos friluftsområder (20)

(Her starter Goosebekken Vandrepark (GV))
Groos er et sentrumsnært, offentlig sikret friluftsområde med store gressarealer. Sandstrender og lekeplass gjør at området er spesielt barnevennlig. Tilgjengelig for bevegelseshemmede med tilrettelagt badeplass for rullestolbrukere. Godt sjørøretfiske i Groosefjorden. Groos har også sommerkafeteria.

Groos var i tidligere århundrer en viktig havn. Det har ligget to skipsverft her. Bykjernen ble utviklet over grunnen til gårdene Berge, Grøm/Skaregrøm, i tillegg til Ytre Bie. Gården ved Groa fikk navnet Groheim og ble med tiden til Grøm. Gården hadde sin egen båtstø (Grømstø) og etter hvert ble det til Grømstad og fra 1816 ble det Grimstad. Den gamle båtstoå lå på stranda omtrent der Sorenskrivergården ligger i dag. Lille Groos med Grooseneset er et av regionens viktigste friluftsområder. Arkeologiske funn som sverd, lansø og øks fra ca. år 700 e. Kr. viser at det var tidlig bosetning her.

Groosedammen **(21)** har tilknytning til Goosebekken via Støyderbekken. Dammen er kunstig anlagt, bygd i 1840-årene. Det var en vannmølle her fram til 1870-årene. I 1930 ble det gitt tillatelse til Grimstad jakt og fiskeforening til å sette ut yngel. I 1970-årene opphørte klekkeriet på grunn av sur nedbør. Området ble kjøpt av kommunen, og sikret som park/friluftsområde. Det er anlagt plen og stier i hele området.

Strekningen fra Lille Groos til renseanlegget kalles for Ibsens kjærlighetssti **(22)**. Henrik Ibsen vandret ofte ut mot Groos og Holvika, og lot seg inspirere av naturen. I et av diktene han skrev som ung, kan man gjenkjenne Goosebekkens natur: ”Hører du nøkken synger, nede ved elverand. Der hvor piletrødet gynger, skyggende utover land.”

Da Birger Beisland overtok Berge gård **(23)**, startet han et av Norges største gartnerier. Beisland fikk anlagt en vakker park på eiendommen. Gyda og Birger Beisland var uten livsarvinger, og testamenterte gården til Grimstad kommune. En av intensjonene i testamentet var at gården skulle bli en oase for byens befolkning, bl.a. ved å samle sjeldne planter i Mølle dalen. Den gamle låven er i dag en del av Norsk Hagebruksmuseum.

Grimstad Gartneri ble grunnlagt av dansken Th. Kristensen. I 1895 solgte han til Mons Fuhr. Den første rabarbravinen ble solgt i 1900. Fuhr A/S var i sin tid landets største vinprodusent. Fjellet bak Fuhr kalles Fløyheia eller Vardåsen. I eldre tid var det trolig en signalvarte her. Det er tydelige merker etter bruk av sterk varme i fjellet. Vårdene var en del av forsvarssystemet i Norge. Det var denne varden som ga fjellet navnet ”Vardåsen”. Resten av fjellet kalles Møllerheia etter vindmøllen som ble bygget her i 1760-1780-åra.

Hamsuns Ruslespor

(Kilde: Egen trykksak for hvert av ruslesporene)

I 1918, i en alder av 59 år, kjøpte Knut Hamsun gården Nørholm i Grimstad og flyttet hit sammen med sin Marie og 4 barn. Knut Hamsun døde i sitt hjem 19. februar 1952 – 91 år gammel. Nørholm er i dag i privat eie. Det finnes mange spor etter Knut Hamsun i Grimstad. Noen av dem er kalt ruslespor – steder hvor vi fremdeles kan følge i dikterens fotefar:

Ruslespor 1 – å poste et brevkort (24)

Dette ruslesporet starter ved Grimstad gamle sykehus **(25)**. Da andre verdenskrig brøt ut, forsvarte Hamsun aktivt Hitler og det storgermanske rikei. Knut Hamsun ble hentet hjem-me på Nørholm 14. juni 1945 og kjørt hit hvor han ble satt i husarrest mens han ventet på rettsak.

I sin siste bok ”Paa gjengrodde Stier” (1949), beskriver Hamsun sine rusleturer. Turene gikk hardt ut over skoenne hans. Han skrev et brevkort hjem til Nørholm for å be om nye sko, men ingen ville hjelpe ham med å poste brevkortet. I en alder av 86 år tok Knut Hamsun turen til byen for å finne en postkasse. Han hadde ikke lov til å gå så langt fra sykehuset, og gikk over heiene for ikke å bli sett. Han beskriver klatingen opp til Fløyheia, utsikten fra toppen og hvordan han listet seg nedover Kirkegaten til postkassen som hang utenfor Grefstads Jernvarehandel. På tilbaketuren ble han stoppet av en politmann som gav ham beskjed om ikke å gå til byen igjen.

Langs ruslesporet finner du flere sitater fra ”Paa gjengrodde Stier”. Fra toppen av Fløyheia har du god utsikt over byen og omegnen. For oppstigningen mot Møllerheia vil du nederst til høyre se Grimstad bibliotek (som utvikles til Hamsun-museum). Her ble Knut Hamsun stilt for retten og dømt i 1947, og boten var så stor at han i realiteten var ruinert.

Ruslespor 1 ble åpnet 19. februar 2002, på 50-årsdagen for Knut Hamsuns død. En minnetavle og en ny postkasse ble hengt opp på veggen til den tidligere jernvarehandelen.

Ruslespor 2 – å vandre til Edens have (Følger GV)
Dette ruslesporet starter også ved Grimstad gamle sykehus. I ”Paa gjengrodde Stier” skriver Hamsun at oversøsteren sa han skulle gå her. ”Hun pekte og viste mig en bra lang vei til Smith Pedersens nedbrændte villa og sa at der skulde jeg gå.”

Ruslesporet følger Frivollveien nordøstover fra sykehuset fram til Smith Petersens have, som på folkemunne kalles Edens Have. Hamsun fabulerte om Smith Pedersens ned-brente villa. Sett deg gjerne ned på benken inne mellom de store trærne – de som gledet Knut Hamsun i 1945, og som ennå står som særpregede karaktertrekk i landskapet – og vitner om noe som en gang var en vakker have.

Smith-Petersens hage (26)

Plassen var egentlig en gård som ble bygget på 1700-tallet. Gården ble kjøpt av skipsfører og reder Fredrik Anton Petersen i 1828. Petersens sønnesønn, Fredrik Anton Smith-Petersen brukte gården som sommersted. Hagen er rester

etter Fredrik Anton Smith-Petersens sommersted. De store lindetrærne er omlag 150 år gamle. Disse sto på hver sin side av hovedbygningen som brant i 1922. Uthusene ble borte i 1930-årene. Statens Gartnerskole Dømmesmoen overtok eiendommen i 1961. Smith-Petersen var skipsreder og ordfører i Grimstad i flere perioder.

Dømmesmoen (27)

(Her slutter GV)

Eiendommen var på midten av 1700-tallet en offisersgård. I 1781 ble den solgt, og delt i to bruk (øvre og nedre Dømmes-moen). Det gamle huset på ”øvre” er opprinnelig et tømmerhus fra 1600-tallet. Huset ble ombygget til sveitserstil rundt 1860. Grimstad kommune kjøpte deler av eiendommen i 1866 og anla øvre basseng som reservoar for byens første vannverk – nå dammen i parken. I nærheten av dammen finner du ”Storeika” som er mer enn 650 år gammel. Anlegget har et stort utvalg av merkede trær og busker. Parkanlegget egner seg godt som opplevelsesområde for mennesker med funksjonsnedsettelse.

I 1921 ble begge Dømmesmogårdene kjøpt av Landbruks-departmentet og ”Havebrugsskolen” (Statens gartnerskole) ble opprettet. I 1991 ble Dømmesmoen en avdeling av Agder Ingeniør- og Distrikthøyskole, fra 1994 Høyskolen i Agder og fra 2007 Universitetet i Agder. Det er ingen hagebruks- eller gartnerutdanning på Dømmesmoen lenger.

Kulturhistorisk vandring på Dømmesmoen

Dømmesmoen Ruslespor er en fortsettelse av Goosebekken Vandrepark og Hamsuns Ruslespor. Dømmesmoen Ruslespor er merket gjennom parken til Hagebruksmuseet og Arboretet, og følger stedvis samme trasé som Goosebekken Vandrepark. Ruslesporet går på østsidan av lærerboligen. Den gang var dette hovedankomsten fra byen. Derfor ble den fine lindealleen på østsidan av ”Gamlebygget” plantet her i 1920-årene.

Den gamle veien går tvers gjennom et stort felt med gravhauger fra jernalderen (ca. 100-600 e. Kr.). Det er i alt registrert ca. 50 gravhauger, steinsettinger og bautasteiner på eiendommen. I tillegg kan man se et tingsted, eller restplass, og deriv navnet Dømmesmoen. I følge sagn skal det ligge en konge begravd her fra tiden før Norge ble samlet til ett rike.

Den nåværende Fjæreveien, er en del av den gamle Konge-veien fra midten av 1600-tallet. Rundt år 1800 ble den oppgradert og da nevnt som Vestlandske Hovedvei. Dette var hovedveien mellom Oslo og Stavanger.

Norsk Hagebruksmuseum (28)

I Ibsens Urtehage er det gjenskapt en apotekerurter som var i bruk på den tid Henrik Ibsen var apotekertærling i Grimstad. Her finner du også museets staudesortiment. Norsk Hagebruksmuseum (tidligere Planteskolebua ved gartner-skolen) ligger mellom veien og det fine steingjerdet med linde-alléen som skal være plantet en gang midt på 1850-tallet. Følger du Ruslesporet mot øst, vil du passere ”Kongehaugen” på venstre hånd, en av de største gravhaugene i området.

Like vest for Hagebruksmuseet kan du ta en rundtur i arboretet. Et stykke opp i lia til venstre ligger ”Blåfjell”, et viktig uteskole-areal for Frivoll skole. På toppen av åsen (92 m.o.h.) står et fint fugle- og utikkstår **(29)**, med utsikt over havet fra Drottningborg i øst til et godt stykke vest for Håøya. Innover land kan vi se Rore mot fjellene i øvre Landvik. Stien går østover på det høyeste partiet av Ramorenen til en bratt nedstigning som fører tilbake til Hagebruksmuseet. Fra Hagebruksmuseet er det ypperlig å starte turen rundt den belyste turløypa **(30)**. Er du avhengig av rullestol kan du kjøre til Rossholtkjernet, hvor det er tilrettelagt parkering og fiskeplass **(31)**. Dømmesmoen er et naturlig utgangspunkt for turer videre inn i Fjæreheia **(32)**.

Det gamle steinbruddet for den karakteristiske røde Fjære-granitten har siden 1993 vært skueplass for alt fra Ibsens dramatikkk til moderne rockemusikaler. Agder Teater kjøpte steinbruddet i 1995. 4 år seinere stod et nytt tribuneanlegg med 1000 sitteplasser fredig. Steinbruddet er en unik uten-dørsscene med meget god akustikk. Det ligger om lag 2 km eller 20 minutters gange nord for Fjære kirke.

På sporet av Grimstadbanen

Grimstads tid som jernbaneby varte i 54 år. Åpningstoget rullet ut fra byens jernbanestasjon 14. september 1907. Det siste ordinære tog ankom stasjonen 31. august 1961. Ved åpningen

i 1907 var Grimstadbanen en privateid bane uten forbindelse til resten av jernbanenetet. Turen endte på Rise i Øvestad, og ble av den grunn på folkemunne bare kalt ”Risemerra”. Allerede etter ett års drift fikk Riesmerra kontakt med om-verdenen (Arendal og Frøland). I 1912 ble banen overtatt av Staten, men først i 1935 nådde Sørlandsbanen Nelaug, og Risemerra fikk direkte forbindelse til hovedstaden.

Grimstadbanen gikk fra sentrum langs Vesterled via tunnelen ved Odden, Grooseveien og Lillesandsveien holdeplasser til Roresanden stasjon. Videre til holdeplassene Naudenes, Rossholt og Fjære til Spedalen stasjon. Etter hvert forbi et sjeldent vakkert parti med fruktbare marker ved Temse over Strubrufoss til Rykene. På vestsiden av Nidelva lå Lindtveit- og Loddessel stasjon før Rise. Totalt 22 190 m.

I dag er strekningen fra Spedalen stasjon til Rykene stasjon tatt i bruk til veiformål. Strekningen fra Jærbossen fram til Holletjenna langs Rorevannet og Deidalen ligger traseen urørt, og er et flott turområde til fots eller på sykkel.

Mørkevei (33)

Vestlandske hovedvei gikk gjennom hele kommunen. Strek-ningen på vestsiden av Temsevannet kalles Mørkevei. Brings-værd er fra gammelt av navnet på en storgård hvor kongens lendmann bodde. I dag er det bare bygda i sørenden av Temsevannet som bære navnet. I følge historien skal Orken-øyjarlen Ragnvald, eller St. Rognvald, være født på gården Bringsværd. Det var han som i år 1137 begynte bygging av den enorme St. Magnuskatedralen i Kirkvål til minne om sin morbror, Orkenøyjarlen Magnus Erlendson. Hvert år hugges det i Mørkevei et juletre til denne katedralen som et symbol på den historiske forbindelsen og dagens vennskapsbånd.

Det er mulig å gjøre en rundtur fra Bringsværd ned til Temse for så å komme opp igjen til Mørkevei via Knardalen.

Morholt og Østerhus

Morholtskogen **(34)** ligger mellom E-18 ved Morholt og Terje Lovåsvei. Området har noen fine utsiktspunkter. Morholtskogen kan være et turmål i seg selv, eller som en del av en lengre tur. Et greit utgangspunkt for turen kan være en av parkeringsplassene i krysset Vesterled/Terje Lovåsvei. Gå for eksempel på stien på nord- og vestsiden av Tønnevoldjordene, via Morholtskogen med Groos friområde som et annet turmål. Turen kan gås enten via Holvika eller langs Støyderbekken forbi Groosedammen.

Østerskogen **(35)** er et flott turområde. Med bil er det lettest å benytte parkeringsplassen i søndre del av Østerhusveien, like før adkomsten til Bibelskolen. Herfra er det merket stier helt fram til pynten på østsidan av Morvigfjorden og tilbake. Dette området kan også nås til fots via Kråkevikstien eller Fantestien som den kalles på folkemunne. Kråkevikstien tar av fra fylkesveien litt opp bakken opp fra Holvika båthavn mot Landemyr. I Østerskogen ligger Kråkevika friluftsom-råde nedenfor internatbygdene på Bibelskolen. Her er det en strand. Det er også en god fiskeplass for stangfiske etter sjøaure. Rundturen i Østerskogen byr ellers på både utsiktspunkter og steder med svaberg hvor det er fint å raste og prøve fiskelykken. I området er det også flere gravrøyser.

Allemannsrett og adferdsregler
Friluftsløven gir deg retten til å ferdes fritt til fots og på ski i utmark. Utmark omfatter alt udyrka areal som ikke er å regne som innmark. Innmark er all dyrka jord, åker, eng, kulturbeite, hage – og i tillegg yngre plantefelt, gårdsplass, hustomt og industriareal. Over visse typer innmark, som åker og eng, kan du ferdes på frossen eller snødekk mark i tiden 15. oktober til 30. april.

En grunnleggende forutsetning for å kunne hevde alle-mannsrett er at adferdsreglene overholdes. Hensikten med adferdsregler er å forebygge slitasje og skader på naturen og ivareta hensynet til eiere og andre brukere. Se www.friluft-sor.no for detaljert informasjon.

Takk!

Kartet er utgitt av Friluftsrådet Sør i 2009. Stor takk rettes til: Grimstad kommune ved Ove Bach, Ketil Aslaksen for Selskapet for Grimstad Bys Vel, Tore Stalleland for Grimstad skogeierlag og Ivar Jansen for Landvik historielag. Produktet hadde ikke blitt det samme uten deres medvirkning.

Grimstad kommune og Fylkesmannens miljøvernavdelingen har støttet kartutgivelsen økonomisk. Kartet hadde likevel ikke blitt utgitt uten Aust-Agder fylkeskommunes spille-middeltideling.